

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 13.

V Celovcu 10. julija 1870.

Leto II.

Pri turškem križu.

(Povest iz 15. stoletja, spisal A. Lukovič.)

I.

Bilo je leta 1477., meseca novembra. Mrzel veter piha po hribovih in visoki Krn, goriški snežnik, dobil je že svojo belo zimsko kapico. Ne daleč od beneške meje, še na Goriškem, stoji mala vasica Podbrežje, in kake pol ure od nje ob podnožji visokejšega hriba, na solnčni strani se sveti troje belih čednih in s slamo pokritih hiš. Zunanost, čednost in skrbno pospravljena polja kažejo nam, da tukaj bivajo pošteni in marljivi slovenski kmetje. Poglejmo v zadnjo hišo, evo, tu že sedi zbrana družina. Stari oče, — ali saj ni še star, saj mu obraz le kakih petdeset let kaže, — sedi zadovoljen v kotu pri peči, gledaje, kako pridno mlada nevesta, krepka Marjanka, za jutrajšnjo nedeljo pospravlja. Njegov mlajši sin Andrej pa gladi veliko črno mačko in gleda zamisljeno skozi okna, pričakovaje starejega brata Mateja, ki se še gor v gozdu nekaj mudi. Ali čuj! Od bližnje farne Podbreške cerkve zapoje zvon, stari oče vstanejo, snamejo kapico, pobožno roke sklenejo ter rečejo: „Bogu bodi hvala za vse dobrote tega tedna. Marjanka pusti, pusti delo, saj je vse v redu, lej delapust že zvoni, prinesi večerjo, saj slišim Mateja, da dohaja.“

„Da, oče, hitro se to zgodi,“ odgovori nevesta ter odide v kuhinjo, in brž prinese polno skledo juhe in z njo stopi v sobo tudi Matej; vspehan briše si z roko pot s čela in vsi po končanej molitvi sedejo za mizo ter z veseljem jedó prosto jed, kajti lakot in trdo delo sta najboljša kuharja.

„Dobro si skuhala, Marjanka,“ hvalijo jo stari oče, odloživši žlico, „Bog nam daj tudi jutro zopet takega živeža — — —“

„Bog vam daj dober večer,“ oglašé se gospod kaplan iz Podbrežja, nenadoma stopivši v sobo.

„Bog ga daj, dober, gospod, prepozno ste došli,“ oglašé se mu vsi ter mu stol primaknejo.

„Ej slabe čase imamo, slabe, da se Bogu smili,“ povzamejo gospod, „komaj nas ena nesreča popusti, preti nam uže druga.“

„Bogu bodi potoženo!“ oglašé se stari oče Rodar, „kaj pa je zopet novega? Kaka nesreča?“

„Turci so zopet v deželi.“ —

„Jezus Marija! Bog nas reši, Bog se nas usmili!“ doni v sobi.

„Da, Bog naj nam pomore,“ nadaljujejo gospod kaplan, „ravnokar je prišel sosed Kolar iz Vidma, pa pravil mi je, kak strah je onda. Vse beži, vse se poskriva. Vse tominsko-beneške gore so polne Vidmčanov. Dne 31. oktobra so prilomastili Turci iz Hrvaškega čez Kras na Goriško in posedli vse krajine med Gradiško, Majnico in Ločnikom. Benečani so se jim sicer vstavljali z vojsko, ali premalo jih je bilo in strašno so jih Turci poklestili. Sedaj pa se uže pomičejo proti Vidmu in več tisoč jih je, pravijo okoli 15.000 samih konjenikov.“

„Bog nas varuj vruga!“ odvrnejo stari Rodar. „Ej morda bodo šli po planjavi naprej, da nas pusté v miru, kajti ne verujem, da si bodo upali tukaj gor v naše hribovje.“

„Ali vendar, previdnim nam je treba biti,“ odgovoré kaplan, „glavna vojska res bode šla, kakor menim, le po planjavi, ali bojim se onih posameznih krdel, ki so sedaj tu sedaj tam, ter le plena iskat hodijo.“

„Kar je živega, ali posečejo, ali pa seboj v sužnjost peljejo. Mi smo sicer, ako Bog da, tukaj varni, ali zaneesti se ne moremo, kajti eno ali dve uric hoda, pa so lahko na čiljih konjčih tukaj.“

„Bog in sv. Martin nas varujta!“ izdihne Marjanka, „zdelo se mi je, da bo nekaj. Celó preteklo noč nisem spati mogla, zmiraj so me nemirne sanje strašile. Sedaj se mi je zdelo, da vidim mojega moža Mateja v nekem prepadu zvezanega in mu nisem mogla pomagati, sedaj pa, da sem v nekej cerkvi, kjer je bilo toliko duhovnov, da . . .“

„Pustite, pustite to, Marjanka, to so le bedarije, razgreta domišljija, upam, da ne bo nič hudega,“ tolažijo jo gospod. „Veste, še nekaj. Francé Stojarjev se je izgubil. Uže od predvčerajšnjega ga ni domú, njegova stara mati pa je vsa v strahu in skrbéh zaradi njega. Revica stara, sama je, nikogar nima, kakor samo Franceta. Oj! koliko mi je tožila o obnašanji Francetovem, ves drug je nekaj časa postal. Da, smilila se mi je in skušal sem jo potolažiti.“

„Da, da tudi meni se je že večkrat naša sosedá pritoževala,“ odgovoré Rodar, „ali fantu se ne bo menda nič hudega zgodilo, previden je, tih, pa zeló neustrašljiv, cel junak je, le da se nekaj časa preveč po babje drži.“

„Ah! Franceta se pa jaz bojim in smili se mi. Predno sem imela vašega Mateja, oče, hodil je za menoj kaj rad, da sem se mu komaj ubranila, kajti zmiraj sem mislila, da tihe vode so globoke; ko je bila naša proka, stal je pri cerkvenih vratih in še sedaj mi mrazčalice leté po životu, kedarkoli se spomnim sr-ditega, ognjenega pogleda njegovega. In tudi tebi, Matej, je grozil gor v krémi pri Čevljarju, da ne bo počival, dokler se nad teboj ne maščuje, zato ker si mu nevesto ukradel.“

„Krivica se mu ni godila,“ zavrnejo duhovnik, „pravice ni imel menda do vas in tedaj kaj žalega vam ne bo storil, saj ni še tako pokvarjen. — Noč pa se je uže naredila in moram domú. Le opominjati sem vas hotel, da boste previdni. No tedaj pa lahko noč, Bog vas varuj!“

„Z Bogom, gospod! Andrej sprejmi gospoda!“ rečejo Rodar in se poslové od svojega dušnega pastirja.

II.

Nedelja je. Krasen jesensk dan je napočil. Niti ene meglice ni videti na modrem oboku, izpod kojega žarko jesensko solnce prijazno obseva dobre in slabe mirne kmete in krvoločne tolovaje.

Spominjaje se Gospodovega povelja potuje pobožno kmetiško ljudstvo k sv. maši do bližnje farne cerkve; cele trume čedno in naravno okinčanih deklic, ponosnih mladenčev in krepkih možakov se prek homecev v Podbreško vas pomikajo, brezskrbno in veselo kramljaje med seboj in le redko se vidi kak resen obraz. Tudi naša Rodarjeva družina se je pridružila drugim seljakom, ali starejšega sina Rodarjevega ni med njimi. Moral je doma kot varuh ostati, da živino preskrbi in domačijo straži, kajti kdo vé, kaj dan prinese, nemirni časi so, požrešni volk je v deželi ter davi nedolžne ovčice.

Že so se zadnje trume pobožnih seljakov skrile za uno stran hriba, že nije videti na samotnih selih žive duše, le kako staro babieco, kterej oslABLJENE moči ne pripusté udeležiti se pota do oddaljene cerkve, ktera zaradi tega doma svoje molitvice opravlja, ko se od zapadne strani čudni možaki izza hriba po stezi prikažejo. Le še visoko grmovje preko hriba jih krije, da jih domači varhi ne ugledajo. Kakih štirideset jih je. Visoke so postave, zaruvelega obraza, črne dolge brke jim vihrajo pod nosom in divji plamen jim šviga iz oči. Belo rudeči turbani jim pokrivajo glave, zelen, širok pas varuje jim dolge, zakrivljene handžare, svitle sulice leskečejo se v žarkem solncu. Kdo so ti? Slovani so, tužna jim majka! Podjarmljeni Bošnjaci, odpadniki krščanske vere, poturice in bolj ljuti nego Turci sami, podvrgel si jih je turški car in napravil iz njih krvoločne morivce lastnim bratom. Oj nemila osoda slovanska!

Poveljnik jim je rojen Turek; ali glej! pred njimi stopa krepek, kmetiški mladenec temnega, bledega obraza, osveta mu duhti iz oči in prsa se mu nemirno dvigajo. Ali se morda v njem pošteni čutljeji s srdom bojujejo, ker se je Turkom izdajalca domačih hribov ponudil zaradi ljubezne strasti? — saj ta bledin ni nihče drugi, nego France Stojarjev! Klatil se je uže cela dva dneva po hribih, zagledal je ptuje vojake, in nemogši več se jih ogniti prisiljeno in prostovoljno kaže jim sedaj pot do Rodarjeve hiše. Ravno stopijo izza grmovja in mirna poslopja stojé jim pred očmi.

„Tam, tam biva moj sovražnik“, obrne se France do Tarkov, kazaje jim Rodarjevo hišo.

„Šta kažeš, djaur?“ zagrmí Turčin nad njim, „stopaj pes, momče golobrad!“

„Allah! Allah!“ zagrmé Bošnjaci, spodbodejo konje ter obsujejo Rodarjevo hišo. Bled, prestrašen skoči Matej iz veže gledat, kaj je, in ko blisk ga turška pest podere na tla in prej ko se zavé, privezan je na konja z močnimi vrvmi. Bledo lice mu plameči le goreča rojstna hiša, ktere kad se visoko v nebo vali, kakor da bi osveto tirjal iz nebes za krivico, ki se tukaj godi.

„Allah! Allah!“ rjové Turčini ter napadejo drugo hišo in mahoma zablisne se slamnata streha.

„Dosta! dosta!“ upije France nad Bošnjaci, osveta je zvršena.“

„Šufi kaur!“ hrohotajo se Turčini in stara ženica — njegova mati — valja se v krvi, koji je ostri handžar srce prebodil.

Visoko se vali rujavo-črni dim tudi tretje hiše, ko nesrečo sluté se ljudjé od nasprotne strani v trumah prikažejo po dokončanej službi božje domu prihajaje.

„Pomagajte, pomagajte!“ kriči France ugledavši jih, in spusti se proti ljudém v dir.

„Stoj! jer ču te odmah ubiti!“ zagrmí nad njim načelnik drhali, ali France ne sliši nič, ne vidi nič in sulica ljutega krvoloča se zablisne ter revež v prsa zadet valja se v krvi.

„Natrag! natrag!“ doni povelje načelnikovo in cela drhal obrne konje in pred saboj poropano živino podé spusti se v tek in se zgubi na poti, odkodar je bila došla.

III.

Prestrašena dere množica kmetov in žen do požara. Strah in groza sta jim vzela previdnost in ne maraje za nevarnost teče pred njimi oče Rodar, za njimi sin Andrej in Marijana. Ni še vedela množica, kdo je to napravil, ampak misli si, da so se poslopja le po nesreči vnela. Prigrmí do prvega selišča in kakor okamneli obstojé vsi, kajti pred njimi se bori prebodjeni France s smrtjo na tleh.

„Bežite . . . bežite . . .“ zbere France še enkrat svoje moči „Turci . . . so pridr . . .“

„Kje je Matej?“ praša ves prepaden Rodar.

„Mateja . . . so . . . Turci . . . zve . . . zanega od . . . peljali . . . Milost . . . odpusti . . . te, jaz sem . . . izdaja . . . vec . . . Jezus Marija . . . odpust . . .“ ne more dalje, mrtvaški pot v debelih kapljah se mu zasveti na obrazu, drhtajoča ustna se mu krčevito pregibljejo, ko da bi hotel še govoriti, ali steklene oči naenkrat obrnivši proti nebu, dolg, težek izdihljaj se vzdigne iz njihovih prs, sklone glavo in duša njegova popusti nesrečno telo.

Presunljivo, brez zavesti začne pri teh strašnih besedah cela množica na kolena padši glasno jokati. Marjana si puli lasé, Andrej divjá in razsaja, stari Rodar omamljen besede spregovoriti ne more ali vendar junaški premaga moški čut razmesarjeno srce, debela solza se utrne žalujočemu očesu in s tresočim glasom spregovori: „Bog mu odpusti, ni vedel, kaj je storil. Bratje pojdemo, pomagati ne moremo, rešimo se, še je dobrih ljudi na svetu, da nas sprejmejo pod streho, dokler se boljši dnevi ne povrnejo. Bog je dal, Bog vzal, hvaljeno bodi njegovo sveto ime!“ In žalostna zapusti množica nasrečno mesto. (Konec prih.)

Iz potopisa starega študenta.

(Iz češkega poslovenil Radonski.)

(Dalje.)

Šla sva domú, rihtar je razsvetil, in da bi se posilil, me pobeza in pokaže na kolače. Potem me je pustil. Izslečem suktnjo, in v leviči držé svečo, ošlatavam z desnico, da bi me zopet kaj ne goljufalo. Vgriznem — prave kolače. Brez razločka potegnem enega za drugim, in kmalo je bila v krado precejšnja luknja. Tam v kotu je bil sodček in na steni je viselo nekoliko lončkov in druge posode. Pomajem sodec — bil je poln! Vzemem s stene piskere, natočim, in dobro pivo je namočilo povžite kolače.

Hitel sem, da bi dotegnil, kar sem zamudil, in bil sem tak, da mi je gumb pri hlačah odletel, kakor bi me opominjal, da naj se ne pokvarim. Izslečem se in vležem v široko pernato posteljo. O spanji ni bilo misliti. Godilo se mi je, kakor pri slivah. Čez nekoliko časa pogledam v kot na kolače, na ktere je ravno mesec svetil. Poskočim iz postelje, grem v kot in izbiram najboljše pečivo. Kolači z makom so bili vedno moji ljubčeki, in razun tega sem zagledal zdaj zraven sebe makovaček. Namočil sem si še jezik, da bi kolač lože notri zlezal, in jel sem plesati — bos in v srajci!

Ne vém, kaj bi bila moja s kolači in pivom razognjena domišljija storila, ko bi me ne bilo nekaj pred oknom stoječega privedlo k streznosti. Trikrat se je čul glas roga, pri vsakem trobenji se je trobaču spakadralo, in po vsakem trobenji se je čul smeh. Skočivši v posteljo se zagrnem in tiho poslušam smeh, kateri ni hotel nehati.

Kmalo je potrkal nekdo na okno.

„Jaz“, pravi „bom povedal!“
Poznal sem čuvaja.

„Odprite! je nekaj posebnega“ je klical neprenehoma v smehu. Pulil sem si lase iz glave, da sem se dal zapeljati poželjivosti, s tako neumnostjo sem se izdal, ker nisem zapazil, da je okno na vas, in da imam v sobi svitlo, kakor po dnevi. Skočim iz postelje, grem k oknu, mečkam si oči, kakor bi se bil ravno iz spanja prebudil. Odprl sem okno.

„He, he, he he!“ se je smejal ponočni. „Kaj pa to delate? Mene je vsled tega že jelo po trebuhu klati.“

„Tako? kaj ali sem mar po strehi hodil?“ ga vprašam začudeno.

„I to to! In taki skoki —“

„Veste, mili prijatelj, jaz sem mesečnik, in kader je polna luna, kakor danes, me potegne včasih na zvonik“, pravim mu tiho.

„Ah, bože!“ se je čudil ponočni. „Tega nisem vedel, da mesečni človek take reči počenja. Skoraj bi bil pozabil tri trobiti, in moral sem zobé v vidrovko vtakniti, da bi vas v tem prekucevanji ne zbudil.“

„Res, to je nesreča, če je človek mesečnik!“ sem zdihnil.

„Prosim vas, dajte kak kolač, da me neha to klanje po trebuhu!“

Dal sem mu kolač, in ta je bil tekoj v njem.

„Ta Vanjek peče majhne reči“, se je oglasil čuvaj. „Človek bi snedel cel kup taci kolačev, da bi še za to ne vedel. Dajte jih sem nekoliko, saj Vanjek še ne črhne ne zato, da mu le poveva.“

Kakor zmešan sem delal, kar mi je ukazal ponočni, in dokaj kolačev je marširalo v vidrovko.

„Ti so presneto dobri. Napolnite še enkrat vidrovko, mesečnik!“ je dejal čez nekoliko časa moj gost z jezikom pokaje. Zgodilo se je.

„Tako! zdaj pa natočite v kak večji piskere piva!“

Tudi to sem storil.

„No, pite in jejte!“ me je opominjal čuvaj. „Ob požinkah nima in ne sme se dati prositi. Le kakor doma pri starem rihtarji!“

Ni se mi ljubilo. Bal sem se, da se zjutraj gospodar za to gostijo lepo zahvali, in povedal sem to ponočnemu.

„Kaj vraga!“ me je tolažil. „To so same neumnosti! Čem bolje se botru Vanjaku do živega seže, tem rajše ima. Pri njem se ne gleda na kak kolaček. — Vrzite mi jih še nekoliko v vidrovko, da jih bom imel na poti!“

Spolnil sem mu voljo; vošil mi je lahko noč, in kmalu sem ležal zopet v postelji. Zunaj se je začelo po malem daniti in pred oknom so žvrgoleli ptiči.

Zaspal sem, ali strašne sanje so mi delale nepokojno spanje. Na vasi je bilo živo, ko sem se dobro prebudil. Pokukam, v kotu stoji gospodar in gleda po kolačih; zamižal sem kakor da bi spal, ali kri se mi je valila v obraz. Pričakujem hude ure, in vošim si deset mil od tod biti. „Tak tič mi dopade, ta vzame

vse iz fundamenta!“ pravi „rihtar“ in gre skoz vrata. „Ti je viditi paragrafov!“ — Meni je bilo, kakor bi mi bil zvalil skalo iz prs.

„Dobro jutro!“ kličem za njim-vstajaje na postelji.

„I spite še, spite!“ je dejal in šel. Obrnil sem se na drugo stran in zopet zaspal. Vest se mi je očistila, in solnce je plavalo že visoko, ko sem v drugo okrepcavši se vstal. Spravil sem, kolikor je bilo mogoče, obleko, v red, opral škornje in se napravil. Bila je nedelja in v vasi se je obhajala požinka. Popis mi odpustite, saj jo že tako poznate, in kdor je še ni praznoval, naj gre na kmete in tako se zadosti naj bolje radovednosti. Tako le h kmetu Vanjeku, to bi bilo nekaj, kaj ne? Imen hiš in kmetov v vasi, kjer je Vanjek „rihtar“, vam ne morem povedati, sicer bi se na vse zadnje zbrala cela truma potujočih študentov pri Vanjeku in to bi ga ne veselilo preveč. Kdor k njemu po nevedoma zabloudi, se prepriča o njegovi gostoljubnosti. Da hitro in kratko povem, od nedelje do pondeljka sem praznoval v nekajeni radosti požinko, in s polno ruto kolačev in sladke pekarije sem popotoval v pondeljek dalje. (Dalje prih.)

Na sprehodu.

1.

Skrjanec, kaj bežiš iz trave,
Ne plaši se, ti znanec moj!
Saj nimam za-te jaz nastave,
Nikar ne bézi pred nenoj!

Al več me ne poznaš od lani,
Ko hodil sem poslušat te!
Zdaj zopet so mi dnevi dani,
Da veselil bi s tabo se.

Zató ne skrivaj se pred mano,
Ne bom veselja ti kalil,
Saj vém, da družico izbrano
In gnjezdice si spet dobil.

Le dvigni se v višave jasne,
Žvrgóli in veselo poj!
Vživajva srečna dneve krasne,
Ostani le prijatelj moj!

2.

Le ziblji metulj se od cveta na cvet
In srkaj iz njega medico sladko,
Saj več je ne bodeš ob letu spet,
Ker tvoje življenje zeló je kratko.

Al' da ti že kratko še krajše ne bo,
Povém ti, varuj se skrbno in pazi,
Ker lep si, nevarnosti večje so,
Povsod za tabo zdaj deček lazi.

Da v tanko bi mrežo te svojo vjel,
Ko bodeš se vesel na rožo v traví,
Frfóli na cvet le naprej vesel,
Radúj se skrivaj, ni varno, v višavil!

Fr. Cimperman.

Vrstica nekterih sosebno zanimiv- nih osá.

(Spisal J. Ogrinec.)

Če se ozremo okoli sebe preko širega sveta, zagledamo brez števila živali in živalic: stvari, ki korakajo, skačejo, ki se plazijo, ki plavajo, ki letajo in ki gomazé, ki živé vse v naročji velikanske narave. Ali vse te stvari navadno ne obudé v nas enake pozornosti; ampak mar nam je le posebno za tiste, katerih pomoči v vsakdanjem početju najbolj potrebujemo, ali ki nam očividno koristijo ali pa škodujejo. Koliko pak je živalic, ki, da-si nevidezne skoraj in sploh pregledane, zaslužijo vendar-le, da se prizadevamo spoznavati je, pa preiskovati skrivnosti njihovega življenja. Tako nam bodo mnoge prikazni v naravi, ki so nam bile morda nerazvozljive vganjke, jasna stvar in umevna.

I. Osa ježičarica in šiškarica.

„Če na svetega Lorenca dan grmi, se rad želod kazi“, to je, bode dokaj ježic, slišal sem trditi starega moža; ker vedel je, da ježica ni pravi, naravni sad hrastov, ampak nekaka skaza želodova, kakor rujavi rožiči, mesto lepih, višnjevih češpelj. Ali kaj da prizadeva takošno skazo, o tem se vé, motil se je dobri mož. Ko bi bil on nekoliko ježic prekrhal, dokler so še muževne, našel bi bil v slehni majhnega, belega črviča, in potlej bi se bil gotovo vprašal, od kod pač to? Odgovor podajamo tu. Živi osa, ježičarica jej porečemo, po telesnem stroji sploh podobna navadni rumeni osi, samo da je znatno manja, svitlo-črna, kvišku vegastega hrbta in stisnjene zadnjice, po koncu, kakor posnete. Nima strupenega, ampak zobčasto želó, s katerim samica (ena) spomladi prebode mladi želodček, ko se ravno začinja, pa potisne vá-nj po en, po dva, redkokrat po več jajčic, — zalego. Zraven te spusti noter tudi nekako ostro tekočino, ki stori, da na ranjeno mesto tje pritegne preobilo mužge, po čemer rast nekako zdivja: želod se skazi v ježico. Sredi ježice, ki posihmal obrašča zalego, nabaja se zatoraj majhen, okrogel predalček, in v tem po en ali po več belih črvičev, — kolikor jajčic je bilo zaleženih —, ki izlegli se, živé od mužge ali soka, dokler v jeseni dorastejo. Tačas se zavijó v mešičke, v teh se zgodé in potem pregledajo obrastek okoli sebe (zato je vsaka ježica piškava), pa izleté kot završeni mrčesje — ose ježičarice.

Prav taka je s šiškami. Osa šiškarica, do malega podobna ježičarici, potisne, kakor óna v mladi želodček, ta v mladi list svojo zalego, katero brž potem sočnat ogrbec — šiška obraščati začne. Zatoraj je tudi sleherna šiška luknjičasta in preglodana v jeseni, ko zgójene šiškarice izleté.

Kdo že ni večkrat videl tu pa tam po mladikah in po perji raznih rastlin takošnih izgnancev, ali ogrbcev — šišek? Na hrastu, po brstji, po listji, po tem navadno na spodnji plati, nahajamo manje in večje, zelenkaste, rumenkaste, rudečkaste šiške: kolikor vrstá šišek, toliko plemen tacih osá, ki hrasta delajo šiške. Pa tudi bukova peresa so nektera leta, sosebno, če je bukoveje proti solnčni plati, rada pokrita s temno-rudečkastimi izgnanci, časi in sem ter tje tako gosto, kakor bi jih z grahom posul. Na vrbovem, mačkovem, na lipovem in pa na jagujedovem listji se ne manjka blizo enacih ali malo drugačnih ogrbcev. Da, ni ga skoraj drevesa, na katerem bi se pri natančnem opazovanju ne nahajala

kaka vrsta šišek. Podobe so sicer različne, navadno so gladke in krogljate, pa tudi rogljate in robate, zlasti če je v njih po več predalčkov. Na robidi, kot na divji roži (mačehi) vidijo se kosmate šiške. V tem pak so si enake vse, da so izprva jako sočnate in da pozneje, ko se osušé, so polne črnilne ali strojilne tvarine, posebno navadno hrastove šiške in ježice, in da imajo votlo osredje, kjer se je rodila in gojila osna zalega.

Takošnih osá število je jako veliko; škoda, katero prizadevajo s tem, da kvarijo peresa, je neprimerno manja mimo koristi, ktere nam dajó šiške in ježice.

2. Listna osa.

Šiškaricam je zeló podobna druga vrsta osá, ktere hočemo imenovati listne ose. Te so krogljate zadnjice in imajo tudi zobčasto pa nekoliko zmerom očitno želó, s katerim mlado kožico, peresa pa tudi cvetje prebadajo ter vá-nj zalegajo jajčica. Kot završeni mrčesje se živé od drugih mrčesov, njih zelenkasti črviči pak, ki so zeló podobni metuljnim gosencam, samo, da nimajo te nikdar več kot po 8 parov, tedaj k večemu 16 nog, óne, osne pa po 8 do 11 parov, ti črviči glodajo, dokler se ne zapredejo v mešičke, zelenjav raznega rastljinja. Večina jih objeda hojevje, zlasti borovje, pa tudi na jelšah in češnjah in na sadnem drevju sploh se jih ne manjka. Veliko škodo prizadevajo na češpljevem drevju. Tu listna osa že v sad, ki je še v cvetu, potisne zalego in izleženi črv se vjí v mladem sadu in ga pokvari, da v rožiče uhaja, kakor pravi naš kmet. Ali če-ravno se ne vrožiči, odpade vendar, predno je še dozoril. Enako zalegajo druge listne ose v jabelčno, hruševno in drugo cvetje sadnjih dreves svojo zalego. „Črv cvetje zavija, bo malo sadja“, pravijo. Se vé da, ne samo listnih osá črvje, ampak tudi metuljev gosence škodujejo tako. Repa na polji — ta pa menda največ trpi pred listno osó, to je dobro, da h krati ne povsod in da le nektera leta posebno zeló! „To menda tak veter potegne, ali take muhe prileté, da se gosenčja nemarnost zaredi na repi, ali se naredé iz prsti ali kali“, vgibal je tudi star mož, ko so mu črne gosence oglodale repič, da je rebra pokazal. Potresal jih je s cestuim prahom in živim apnom, pa, če prav so se takrat skrčene v svitek zvalile na tla, čez noč so zopet polezle nazaj. Najgotoveja pomoč zoper nje je, da se vsaka sproti umori. — Sadno drevje v cvetju, katero so listne ose napadle s svojo zalego, kar se potem lahko spozna, da cvetje rujavi, na drevesu sahní in da je v osrčji črvikasto, takošnje drevje, kakor sploh vsako, ki je gosenčasto, otreša naj se po lahko in najbolje, zjutraj za rano.

Listnih osá je prav veliko število. Škodujejo v gozdu, na vrtu in na polji; zató jih prištevamo najškodljivejim mrčesom.

3. Lesna osa.

V tretji razred le-téh malo poznanih osá postavljamo lesno oso. Razloči se od poprejšnjih po navadno dolzem, na tri precepe viličastem želó, ki ji kakor ščetina od zadnjice molí. Jajčica zalega za kožo drevesnih débel, najraje tudi na hojevje, ali pa v kterkoli drug že suh les. Izleženi beli črv se vjeda zmerom globljeje, gloda križema po lesu in leto in dan, časi do dveh leti notri prebije, predno se zavije v mešiček ter potem, ko se je zgodel, kot osa lesna izleti. — Kdo že ni videl črvojednega lesa? Mize, stole, steno: vsakošno leseno hišno napravo já črv. Ena osa tega plamena,

največa izmed vseh evropskih osá, je svitlo-črna in debela, čmrlju podobna; o vročih poletinskih dnevih rada leta okoli vsolnčnih ostrejših in votlo brenči. Jajčica zaleže navadno v lesene strehe in črv, sila debel, močnih čeljust, gloda in strže, zlasti če je tiho okrog, tako rezno, de se več korakov proč čuje. Nevidni in lehkoverni ljudje, če sedé v tihi hiši pri bolniku nakrat zaslišijo takošnje čudno strganje, menijo da bije „smrtno uro“, ali da se spomin oglašá, in potem bolniku prerokujejo smrt. —

Neka druga osica te vrste škoduje na polji, sosebno na pšeničnem, ko ob bil, najraje ob kolencu zaleže zalego. Črv tamkaj slamo prejé in tako zgodi, da tam pa tam po njivi med zelenimi še biljem stoji tudi že blede, suho in gluho klasje. Če izdereš tak klas, prepičal se bodeš, da je vsahnil od kterejakoli kolenca navzgor, kjer ga je bil črv zamoril.

Lesnih osá je mimo šiškaric in lesnih menj na številu. Škodljive so vse.

4. Osa navratnica. *)

Osá tega razreda je posebno veliko; izmed vseh mrčesov pač ni ene vrste, ki bi nam po tako nepoznani in skrivni poti tolikanj koristila, kakor vrsta navratnih osá. Ta osa ima na glavi členkaste trepalnike, ki ji skoraj zmerom tresljajo, samica tudi ščetinasto, trikrat precepljeno želo. Brani se s tem in jajčica zalega v tista živalska telesa, od katerih se zarod njen živi. Če se spomladi ali po leti pozorno ozreš okoli doma, zagledal boš po drevju, po ograji in po ostenji poysođ, koliko lazi požrešnih gosenc in koliko jih visi že v spremenjenih v mešičke. Pomóri, pokončaj takošnje nemarost, kjer-li in kolikor moreš, če ti je mar, da bi na jesen pridelal sadja! Zakaj iz slehernega mešička se izvali metulj ki na sto in sto jajčic zaleže — ravno toliko gosenc še tisto poletje, gotovo pa na spomlad. Ugovoril mi bodeš, kako? Ali je človek v stanu, da bi prišel do slehernega mešiča? Da, nemogoče je to, pa glej! Tú ti osa navratnica pride na pomoč. Z viškoma prileti, vsede se na takošnji mešiček, prebove ga z želom pa potisne jajčic vá-jn. Zastonj otreple živi mešiček pa zvija se — pomagati si ne more: mora poginiti. V malo urah že osnih črvičev vse mrgoli ondi notri v tujem telesu, ki ga kmalu izsrkajo do suhega. Tako navratnice pomoré metuljev na tisoče in tisoče. Toda ne samo te, ampak tudi družih, mnogo škodljivih mrčesov tako pokončajo. Nekatere ose navratnice vbadajo gosence, nekatere zelne uši, nekatere pajke, kebre i. t. d.; da celo v zalego navratnično zalegajo zopet druge navratnice svoj zarod. Sém ter tje, ko časi brez števila mrčesov naenkrat pocepa, kot dnevnih muh, kobilic in družih, prizadevalo bi to kužen smrad; pa navratnice položijo vá-nje svojo zalego, ktera hitro ma spremeni mrtva telesa v živa.

*) To ime se mi zdi po analogiji prav dobro. Bčelar ime-
nuje navratnice tiste bčele, ki hodijo opijati tuje panje. — Pis.

Iskre.

Milo je človeku pri sreč, ko zagleda staro, temno obraščeno razvalino kacega starega gradú; solze ga pa še le oblijó, ko zagleda človeka, kteremu je nesreča sreče nit prerezala, in komur je Parka še dolgo nit

življenja napredla. Živeč spominek propadle velikosti ti moči oko in topi ti užaljeno srce. Ko krotko dete je nekđaj srečo pestoval v srečnem naročji, zdaj pa nesrečo z vsločenim hrbtom štiporamo nosi. On je umrl, še predno ga je ostrá kosa zadela. —

Čuteči človek pogrezne rad vse svoje misli v sebe, kedar šumi in hrumi okoli njega. Tako se nam neki zdi, kedar brije hud veter okoli hiše. Tudi takrat smo radi doma, ker vemo, da taki glasniki niso kaj prida, in da je nam soveta, moči in tolažbe v sebi iskati. —

Marsikoga žali in jezi, ko ljudje kacega slavnega človeka glasno v zvezde kujejo, češ, božjo čast mu skazujejo; mene pa svete mrščalice obidejo, mrščalice občudovanja, strahu in nadušja videti, da more tudi človek tako velik biti, ki ga pa vendar le revno posobo enega božjega dihljeja čislam in cenim. —

Bodi sam srečen, in naj tudi drugi okoli tebe; vendar naj se ne zdi, da jim to samo privoščiš, marveč stori, da so srečni zarad tebe in po tebi. Tako se ti spremeni puščava krog samotne oaze v cveteče livade in rodovitna polja. —

Hudobnež nikoli nič dobrega iz srca ne izkreše, ki je še trje ko kremen. Ko mu kako ostudno poročilo na jeziku sedi, ko se tebi tako rekoč že zrak umika, da ne pripelje ga v tvoje nedolžno in boječe uho; glej ga, kako huda iskra, vse zvijače pekla znanujoča, mu šviga iz gorečega očesa, da moraš zdajci poklicati vse duhove zavesti na pomoč, in da se ti mrzli strah seli v telo. Škodoželjnost ga je poživinila tako, da obhaja pir (ženitbo) vnesrečni duši, ko se vse živeče okoli njega trese; pa tudi prej boš brez mozesove palice iztrkal studenec iz trde skale, kakor blago misel iz njega. —

Fr. Zakrajšek.

Čast kmetijstva.

V začetku pomladi obhajajo na Kitajskem vsako leto veliki praznik — poljski god — s posebnimi slovesnimi navadami. Kitajski cesar sam orje s srebernim plugom v to odločeno njivo, in jo obseje s semenom. Tako daje on sam znamenje za početek poljskih del in kaže torej izgled pravega kmetovanja. —

Med tem ko cesar orje, napravi cesarica doma obed, in ko cesar delo dokonča, gostuje se s kmeti.

Glejte! tako se ondi časti kmetijstvo, ki je pa tudi na visoki stopinji; zakaj njive se na Kitajskem ali Kineškem obdelujejo tako, kakor pri nas vrti, pridno in skrbno. Razun žita in čaja pa še pridelujejo Kitajci tudi veliko svile; na to si tudi veliko štejejo, in daje jim res lepe dohodke. Cesarica sama se pečá s svilorejo; ona ima namreč črve v svojih stanicah, in jih pase z murvinim listjem, ktero raste po cesarskih vrtih.

Pri nas pa je dal cesar Jočef II. lep izgled, koliko časti in spoštovanja je kmetijstvo vredno. Leta 1769. je namreč on prijel za drevo (plug) na nekej njivi blizo Slavikovice na Moravskem, ter je preoral ž njim eno brazdo; tisto drevo ali plug se še vedno shranuje v spomin, v poglavarski hiši v Brnu ima odločeno sobo. —

Kako gre čast kmetijstvu, je po drugačni strani pokazal tudi Ludovik XII., francoski kralj.

Neki mlad plemič izmed kraljevih strežajev je nekemu kmetiču požugal s tepenjem. Kralj to zvê, ter razsrjen ukaže; „Od te minute mu ne dajte ne koščeka kruha“. Ko pride tedaj plemič k obedu, bilo je sicer meso s prikubo na mizi, pa nobenega koščeka kruha, kar se je njemu čudno zdelo. Pokliče toraj služabnika in mu reče: „Prinesi mi kruha“. Ta pa drugekrati vesel postrežen, se zdaj ne gane, in mu ne stori volje. Zdaj hiti plemič h kralju, da bi se mu potožil, in mu veli: „Milostljivi kralj! jedila mi dajo zadosti, pa kruha nimam, in ta mora biti pri vsakem obedu“. Tu mu kralj odgovori: „Imej zategavoljo v časti pridne delalce, in ne ravnaj tako ošabno s kmetiči, temuč blagoslovi tiste, ki ti v potu svojega obraza potrebni kruh služijo. In od te dobe je ta plemič kmetiški stan visoko častil. A. Jurinec.

Zgodovinska drobtina.

Kako je napuhnjjen Mohamed, turški ear, Leopoldu I. avstrijskemu cesarju leta 1663 vojsko napovedal.

Pismo, s katerim je napuhnjjen Mohamed Leopoldu I. avstrijskemu cesarju, leta 1663 vojsko napovedal, se glasi takole:

„Po milosti velikega Boga na nebu, Molo Mohamed, bog na zemlji, slavni in premočni car Babilona in Judeje, od izhoda do zahoda, kralj vseh zemeljskih kraljev, veliki kralj svete Arabije in Mauritanije; rojeni slovodbitni kralj Jeruzalema; junak in oblastnik od groba razpetega Jezusa Kristusa, trdo poročim tebi cesarju rimskemu, in tebi kralju poljskemu, in vsem vašim junakom, kakor: rimskemu papežu, kardinalom, škofom in vsem tvojim pridružnikom; da smo namenili vdariti v tvojo zemljo s 13timi kralji z 1,300.000 vojsaki, pešci in konjiki, z neyslišanim samosiljem in turško vojsko, kake nisi ti in vsi tvoji še nikoli videli. Narprej te bomo obiskali v tvojem poglavitem mestu na Dunaji, kakor tebe poljskega kralja, kakor tudi vse tvoje tovarše — z oboroženo roko in vojsko, požigajoč, pleneč, ropajoč, vbijajoč, do zadnjega pokončanja tvoje zemlje in tvojih podložnikov; ter vse pokončavši, podušivši in pogubivši.

Jaz bom tebi, ki v tej mali zemlji kraljuješ, tvoje cesarstvo in kraljestvo vzel, te z ognjem in mečem premagal; rimski prestol z njegovo trivrstno krono in z žeslom ali s ceptrom vred strl, popolnoma pobil in uničil.

To smo želeli tebi nemški cesar, in tebi poljski in vsem vašim priverženikom poročiti; in te besede bomo tudi na tenko v djanji spolnili, in tebi vse to okusiti dali, ravnaj se tedaj potem. —

Dano v našem veličastnem mestu Stambulu; katero ima 1659 ulic, 95 bolnišnic, 1000 očitnih toplie, 999 studencev, 120 trgov, 120 hlevov za mezge, 485 gostilnic 1655 velikih in malih šol, 1600 mlinov na vodi, 4125 džamij in muranov. To veliko in trdno mesto obseže 4 milje, in ima na obzidji 560 stolpov. To mesto so naši roditelji kristjanom odvzeli, katerih žene in otroci so očitno zadušeni in razsekani bili. Mi ga bomo vkljub in v sramoto tebi in vsem kristjanom

večno obdržali. — Dano ondi v 25 letu našega rojstva, in v 7mem našega močnega vladanja“.

Molo Mohamed

turški car.

Smešnice.

Dobro je odgovoril. Ko so bili kmetje še grajščinam podložni, pride nek kmetič po opravkih v kancelijo. Spehan zavoljo daljne hoje bi se rad vsedel, pa ne vidi nikjer stola. Pisarjev eden zapazi njegove misli ter se ponorčuje ž njim: „No, oče, pa sedite!“ Bistroumni kmet se nekoliko ozre po kanceliji in pravi: „Gospodje, ne zamerite, pri vas je kakor pri meni v skednji — polno cepceev, stolov pa nič“.

Pure, race pa gosi. Ko so svoje dni po slovenskih šolah še siloma učencem nemščino brez razumka vtepali v glavo, vpraša učitelj Janezka:

„No, Janezek, povej mi zdaj ti: „Vas sind Engel?“ Janezku se odgovor ustavlja.

Učitelj: „No, Janezek, saj veš: Engel sind pure — pure — — —“

Janezek zdaj hitro besedo poprime ter pravi: „Engel sind pure, race, pa gosi“. —

Tudi ti si dobro odgovoril. V nekem majhnem mestu je bila šolska skušnja. Učenik, izslužen „tambor“, vpraša nekega šolarja: „Koliko je 6 krat 6?“ „Pozabljivi šolarček je dolgo molčal in mislil; nazadnje reče glasno: „6 krat 6 je 32“.

S pazljivimi očmi je pogledal učenik v tablico, katero je v roki držal; in je vesel rekel: „Dobro si odgovorilo dete“.

Zdaj pa se oglasi drug šolar, ki je bil bolje podučen, in reče: „6 krat 6 je 36“. Oplašeni učenik strmo pogleda nepoklicanega fantka; pa urno pregleda še enkrat tablico in prepričan, da se je prej malo vrézal, reče: „Dobro, ljubi moj; tudi ti si dobro odgovoril!“

Jaz že lahko čakam. „Tonček“ reče oče jezen svojemu sinu, zdaj imam opraviti, kedar pa bom vtegnil, te bom dobro pretepel“.

„Nikar ne hitite preveč, oče!“ je rekel sinček, „jaz že lahko čakam“.

Zastavice.

37. Koliko fižolov gre v lonec?
 38. Kakošnega kamnja je največ v Savi?
 39. Šest nog, pa dve glavi. Kaj je to?
 40. Mrtvi žive lovi. Kaj je to?
 41. Kaj je hujše kot ogenj?
 42. Kaj je močnejše ko jeklo?
- Vganjka zastavic v 12. listu: 33. žličnik; — 34. zobje in jezik; — 35. jajce; — 36. škof.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Volitve za deželne zборе so večidel končane. Volilno gibanje je bilo živo, kakor že nikoli, odkar se je ustanovila v Avstriji ustava; in to posebno v krajih, kjer ste si stali kaka narodna in protinardna stranka nasproti, kakor n. pr. na spodnjem Štirskem. Samosvestni slov. Štirci so storili vse, kar so mogli, da bi pospešili narodno reč, in rabili so pri tem poštene pripomočke. Ne tako nemškutarji, katerim nobeno sredstvo ni bilo preslabo, da je le pospeševalo njih samopašne namene. Razpošiljali so plakate, polne laži in obrekovanja, hodili so od volilca do volilca in poskušali z lepimi besedami in ako je bilo treba, z bokalom vina. Kjer pa vse to ni zadostovalo, so agitirali s koli in pestmi. Tako se je godilo na slov. Bistrici. Od centralnega volilnega odbora priporočena kandidata za mariborški okraj, dr. Srnc in dr. Radej, sta sklicala na Bistrico shod slov. volilcev tega okraja. Ko so se volilci ravno shajali, je prihrula od nekod truma kacij 40 delalcev posestnika Sternberger-ja, ki so zbrane Slovence s surovo silo napadli, da so morali v neko hišo vteči in tam vrata zatvoriti. Nekteri Slovenci so hudo ranjeni. — Enake reči se poročajo iz nemškega mestica Kočevje na Kranjskem. Tam so napravili slov. kandidatu Svetec-u tako imenovano mačjo godbo. Pa to še ni bilo dovolj. Divja drhal je prihrula celo v hišo, v kterej je Svetec stanoval, in ko bi se jim ne bil odtegnil, bi se mu bilo enako godilo, kakor slov. volilcem na Bistrici. Kdo bi se bil od Kočevjarjev kaj tacega nadejal? Kako prijazni so pač, kedar pridejo k nam pomaranče prodajat!

Ti dogodbi smo navedli, da sprevidijo naši čitatelji, da časi vojskovanja nam še vedno niso prešli in da vidijo, koliko omike imajo tisti, ki nas tako radi prištevajo polbarbarom. —

Sedaj naj pa poročamo bolj na drobno o izidu velitev. Na Koroškem smo Slovenci popolnoma propali. Nekaj je tega kriv nepravilni volilni red, nekaj mi sami. Prej smo še včasih malo zarožlali, ravno pred volitvami pa smo bili lepo mirni in prepustili smo vse našim nasprotnikom. O kacej agitaciji je bilo jako malo čutiti. „Trdnjava“ je kandidata za slovenske okraje v zadnjem trenotji razglasila, tako da pred volitvami gotovo ni črez 20 volilcev za nje vedelo. K temu so bili kandidati deloma slabo izbrani in še slabše razdeljeni. Tudi nam manjka sposobnih kandidatov. Nadejamo se, da so se naši veljavni možjé iz žalostnega izida zadnjih volitev marsikaj naučili, in da bodo vedeli za naprej marsičemu v okom priti, kar je nam do sedaj ovire delalo. Na spodnjem Štirskem so izvolili šest narodnjakov, s katerimi se smejo ponašati, namreč gg. dr. Vošnjaka, dr. Dominkuša, Hermana, Kukovca, Adamoviča, in Kosarja. Na Kranjskem so v kmečkih občinah izvolili vse tiste kandidate, ktere je „Slovenija“ priporočala, samo v Trebnem je voljen namesto dr. Tomana g. dr. Zarnik skoraj soglasno. V kranjskih mestih in trgih so bili izvoljeni izmed slov. kandidatov gg. Rudež v Novem mestu, Jugovec v Kranju, Kovačič v Idriji, Kotnik v Postojni. Veliko posestvo je izvolilo same liberalce. Narodnjaki bodo imeli v prihodnjem deželnem zboru 21 glasov, liberalci 15.

Na Primorskem še ni bilo volitev. Na Moravskem so v kmečkih občinah in deloma tudi v mestih deklaranti zmagali. Na gorenjem Avstrijskem so dobili klerikalci skoraj povsod večino, na spodnjem Avstrijskem so veliki posestniki same klerikalce volili. Tudi na gorenjem Štirskem in na Solnograškem so bili klerikalci jako srečni.

Iz tega je razvidno, da bodo prihodnji deželni zbori precej drugače sestavljeni kakor zadnji.

Minister Vidmann je odstopil in Stremayr je zopet postal minister za uk in bogočastje.

Vnanje države. Ruski car, Aleksander II., je bil v zadnjem času v Emsu, kjer sta se sešla s pruskim kraljem. Ko se je nazaj vrnil, je potoval avstrijski nadvojvoda Albreht v Varšavo in je tam v imenu našega cesarja Aleksandra pozdravil. Iz tega sklepajo časniki, da je Avstrija se sprijaznila z Rusijo in da ste sklenili zvezi med sabo. Španska kraljica Izabela, ki je pri zadnjem puntu morala iz Španije bežati, se je odpovedala španskej kroni in je priporočala svojim nekdanjim podložnikom svojega sina za kralja. Španci pa menda na to priporočilo ne bodo ozirjemali. Omeniti je še, da so še vedno brez kralja, in da hočejo, kakor poročajo nekteri časniki, ponuditi špansko krono nekemu pruskemu princu.

Razne novice.

Družba sv. Mohora. Nabira družnikov za tekoče leto je sklenjena in po obilnem trudu vredjen imenik bode kmalo ves natisnjen. Število udov je rastlo od leta do leta. Leta 1868 je štela družba 10.458, lanskega leta 13.666 in letos že 16.165 udov, res mogočno število za tako majhen narod, kakor je naš slovenski. Pomnožilo se je število udov po vseh škofijah, sosebno po lavantinski in ljubljanski; tako da šteje goriška 1922, kerška 1636, lavantinska 6114, ljubljanska 5295, tržaško-koperška 866, senjska 93, poreška 69, sekovska 61, zagrebška 91, videmska 9 in druge 9 družnikov in družnic. Hvala in čast vsem Slovence, sosebno duhovščini! Njena veljavna beseda je največ pripomogla, da je družba sv. Mohora tako krepke korenine pognala med slovenskim narodom. Naj jim bode tudi v prihodnje gorko priporočena!

Vsaki ud dobi letos šestero knjig, namreč: „Življenje svetnikov“; povest „Žalost in veselje“; „Živali v podobah“, (ptice,) z mnogimi zalimi podobami; „Večernice“ s podobo rajnega Janežiča, „Poljedelstvo“ in „Koledarček“ za leto 1871 s popolnim imenikom družnikov.

Radi bi začeli razpošiljati knjige že tekočega meseca, pa ni nam mogoče, kar je nekaj obširni imenik, nekaj pa tiskarnica, ki le počasi z natisovanjem napreduje, kriva. Začetka avgusta pa se prične razpošiljatev gotovo.

Taborji. Preteklega mesca sta bila dva slovenska tabora in sicer v Cerknici na Kranjskem in v Kapeli na Štirskem, o katerih zadnjokrat zaradi pomankovanja prostora nismo mogli poročati. Pri tej priložnosti vprašamo slavni odbor Trdnjav, ali misli kaj storiti, da se napravi 31. julija tabor na Bistrici, kakor je bilo sklenjeno? Skrajni čas je, da se kaj stori v tej zadevi. Drugod so že po dva, po tri mesce delali priprave in pri nas, kjer bo največ priprav treba, se še zdaj nobena živa duša ne gane. Mi se bojimo, da bodemo letos zopet prekasni. Ako se bodo deželni zbori res še-le 18. avgusta sklicali, tedaj napravimo lahko dva taborja in sicer prvega na Bistrici blizu Pliberka 31. julija, drugega v Bačah pri Beljaku štirnajst dni pozneje. Žiljska Bistrica in št. Jakob se nam zdita za to reč manj pripravna kraja, ker sta predaleč od železnice. — Nadejamo se, da bo „Trdnjava“ skušala s taborji popraviti, kar se je zumudilo pri volitvah.

Posar. 23. junija je zadela zilko Bistrice v teku nekterih let že v tretjokrat nesreča, da je pogorela. Ogenj je pokončal osem poslopij in škoda, ki jo je napravil, je jako velika. Med pogorelci je tudi vrli narodnjak g. Ferdo Vigele. K sreči so vsi zavarovani. — Pri tej priložnosti priporočamo zavarovalno društvo „Slavija“, ki v vsakem oziru prekosi druge zavarovalne banke in ima pred njimi tudi to prednost, da je slovanska in da vse po slovenski uraduje.

„Pravnik slovenski“ se imenuje časopis za pravoslovje, ki je ravnokar v Ljubljani pod vredništvom dr. Razlaga na svetlo prišel. List je v vsakem oziru izvrsten, tako da ga našim uradnikom in županom, pa tudi drugim, ki želijo v tej zadevi poduka, živo priporočamo.

Slovenske pesmi. Naš izvrstni komponist, g. Davorin Jenko, je izdal v Pragi zopet en snopič svojih kompozicij, ki obsega te-le pesmi: 1. Šablja moja, za glasovir in moški zbor, 2. Uzar, samospjev s spremljevanjem glasovira, 3. Domočustvo, moški zbor, — cena temu snopiču je 1. gld.; kdor si ga hoče naročiti, naj se obrne naravnost na izdajatelja, Praga, Vaclávské náměstí Nr. 13 v zlaté husi.

Volitve tržaške okolice bodo gotovo dobre. Okoličani se kaj marljivo zbirajo ter se posvetujejo v lepem miru in slogi. Prihodnjič več o tem.

Tabor v Ipavi se je zavoljo zelo slabega vremena odložil na 14. avgusta. Ljudstva se je pri vsem tem, da je hudo deževalo in burja razsajala, zelo veliko zbralo. Tudi iz Trsta in Ljubljane je bilo prišlo veliko taboritov. Ipavski trg gotovo še nikoli ni bil tako lepo okrašen, kakor ta dan.

Šolski ogleda. G. Dr. J. Gobanc, profesor na višji graški realki je imenovan za ogleda ljudskih šol na Koroškem.

Volitve. Najnovejša poročila naznanjajo, da so na Češkem zopet vseh 50 deklarantov v deželni zbor volili in večidel enoglasno. Tudi iz Dalmacije se poroča, da so po deželi razun dveh sami narodnjaki zmagali.

Čuden sad. Kaj je poskusil kmet v Ameriki? — Vtaknil je grah v krompir in ju skupaj v zemljo vsadil. Grah je pognal steblo, vse obsuto s stročjem in podzemljica je rodila 11 zdravih podzemljic.

Popotovanje krog sveta se zdaj opravi v 80 dneh. Pot je ta-le: Pariz - Novi Jork (11 dni); st. Frančiško (7 dni); Jakohama ob japonskih otocih, Jeddo (21 dni); Hong - Kong (6 dni); Kalkuta (12 dni); Bombê (3 dni); Kaira (14 dni) in Pariz (6 dni). Le še do 13 milj se potuje brez soparne pomoči. Svet tedaj vendar ni tako strašno velik.

Velika izložba na Dunaju. Njih Veličastvo cesar je dovolil, da se sme napraviti v spomladi leta 1873 na Dunaju velika tako imenovana svetna izložba, kakor so bile take leta 1851 in 1862 v Londonu in leta 1855 in 1867 v Parizu. Izložile se bodo vse mogoče umetniške, obrtnijske in gospodarske stvari.

Slaba letina na Laškem. Iz Laškega se piše 29. maja tako-le: Velika vročina, ktera že čez tri tedne traja, je pokončala še to malo upanje na dobro letino, ki nam je ostalo čez grozno sušo meseca aprila. Na več krajih je strašno videti, kako so obupali kmetje! Če tudi zdaj še kaj dežja pride, težko da nam bode kaj pomagal, kajti vsi sadci in žita so vsahneli do korenine.

Oglasnik.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1870.

č. letni udje:		gold.	kr.
M. Satler, župnik v Monsbergu		41	80
Čč. gg. bogoslovci v Gorici		78	80
A. Hvalica, vikar v Drezenci		7	—
Šuc Juri, fajmošter v Dramljah		18	—
A. Čibašek, župnik v Št Kocjanu		8	—
A. Bergman, fajmošter na Jezeru		27	40
V. Ahčin, duhoven v Begnah		30	—
M. Pirš, župnik pri sv. Lorencu		8	—
J. Verbnjak, podžupnik v Veliki Nedelji		73	—
Fr. Rihar, fajmošter v Hotedersici		10	—
A. Veres, župnik na Sladki gori		26	—
Čč. gg. A. Wieser 2 gld., J. Zarnik 1, Fr. Erjavec 1, J. Rutar 1, E. Grossman 1, J. Lakner 3, O. G. Rojko 1, J. Dolžan 5, J. Zabukovic 1, J. Rozman 2, Bl. Soklič 1, J. Lapajne 1, J. Vraz 2, M. Pirc 2, J. Debelak 1, A. Pokorn 2.		25	—
		Vkup 333 gl. —	

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

	gold.	kr.
Prenesek iz zadnjega lista	856	4
Poslali so na dalje gospodje:		
409 Neimenovan (5 obrokih 50 gld.) II. obrok	10	—
410 Mohorjevi družniki v Vetrinji	1	—
411 J. Virk, župnik pri sv. Duhu	3	—
		Skupnina 870 gl. 4
V Celovcu 5. julija 1870.		O d b o r.

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajtana.

Ime zita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.		
Pšenica	5	80	5	30	4	90	4	80	5	93
Rež	3	98	3	50	3	60	3	50	4	—
Ječmen	—	—	3	—	—	—	3	—	3	60
Ajda	2	60	3	30	3	20	3	60	3	40
Turšica	3	50	3	60	3	75	3	55	—	—
Proso (Pšeno)	5	90	2	90	2	40	2	80	3	40
Oves	2	50	2	40	2	50	2	5	2	80
Krompir	—	—	2	40	1	80	2	—	2	30
Fižol	—	—	—	—	—	—	—	—	3	52

Kurzi na Dunaji 20. junija 1870.

5% metalike	gld.	—	kr.	Nadavek na srebro 118 gld. 90 kr.
Národno posojilo 68	90	90	—	Cekini 5 „ 76

Dopisovalnica.

Družbina. Č. g. A. J. v K. Za družbo je bilo prvič samo 98 gld., drugič pa 11 gld., zatorej vkup 109 gld., kar je v 7 štev. Besednika zaznamovano. Darovi za spominek so posebej tiskani. — L. J. v Sn. Na spremembe stanovišč med natiskovanjem imenika se ne more ozir jemati, da se pri tolikem številu družnikov zmešnjave ne napravijo.

Nekterim č. novim naročnikom naznanjamo, da 2., 3. in 4. številke letošnjega Besednika nimamo več.